

U g e s k r i f t

for

Norske Landmænd,

udgivet af J. Schrøder.

N° 33.

Lørdagen den 13de August 1859.

3^{die} Marg.

Indhold.

Indberetning om Søndre Bergenhuss Amtss Landbrugs- skole paa Nedre Sandvig for Aaret 1858. — Fodring med hel og knust Havre. — Det bedste Jordbrug. — Inden- og udenlandste Efterret- ninger.

Indberetning til det kgl. Departement for det Indre om Søndre Bergenhuss Amtss Landbrugs-skole paa Nedre Sandvig for Aaret 1858.

(Uddrag.)

Underlæreren, Smeden og Smedkeren ere de samme, som forrige Aar. Inventariet er for- øget med en stor Vægt, til at veie levende Kre- aturer paa, og nogle Væger, hvorover Fortegnelse vedlægges. Desuden er foretaget Forandring med Indredningen i Faarehuset, hvorved Faare- stalben er bleven afdeelt i 5 særstillede Rum med Døre og Hækker, hvortil de ældre Hækker anvendtes.

Bygningerne have ogsaa iaar maattet repareres.

Af Skolens Elever udgik i Marts følgende 6: Ashjorn Olsen Fitje, Erik Abrahamsen Søvereide, Thomas Thomassen Forde, Kolbein Larsen Hølen,

Mons Davidsen Hustvedt, Engel Olsen Soldal, og er Skolen siden fortsat med det reglementerede Antal optagne Elever.

Undervisningen har været omtrent som i de foregaaende Aar og med de samme Resultater. Med Elevernes Dpforsel, Flid og Fremgang har jeg været tilfreds, med Undtagelse af, at en Elevs Søner ere altfor ringe.

Dyrlæge Knudsen underviste ogsaa i dette Aar, ligesom for.

Af Nyland er Nydning paaibegyndt nogle Steder; men intet affluttet Stykke gjort færdigt, hvorfor Areal et nu anføres, men efterhvert som Stykkerne blive færdige. Meget Mineret og Stenkorsel har forsinet Brydningen.

Omtrent 150 Alen luffede Grofter ere anlagte og videre Groftning er paaibegyndt, men ei fuld- ført. Nogle Komposter ere anlagte.

Omtrent 18 Maal Agerland tilsaedes med Græsstro og love at give tilfredsstillende Eng. De 16 Maal heraf gjødsledes godt.

I 1858 blev forfærdiget: 2 Plouge, store, dobbelte, helt af Jern, 7 Plouge, dobbelte, 17 Plouge, enkelte, 1 Klosharv, 2 Rhomboidalharve (1 enkelt og 1 dobbelt), 1 Kjarre, 1 Stolkjarre, 1 Haandhyppelouge, 1 Halmhaffelsemaskine, 1 Høv- lebænk, 1 Hestesæle, foruden mange mindre Red- skaber; tillige blev meget Reparationsarbejde udført.

Arlingen har omtrent været i 1858:

Arling reduceret til Centner Høværdis efter Udsæd paa Areal.

	46 Tdr.	181	7 ¹ / ₈ Td.	6 ¹ / ₃ Td. Td.
Havre	2 ¹ / ₄ —	13,5	³ / ₄ —	³ / ₄ —
Vinterrug	9 ¹ / ₂ —	57	1 ³ / ₄ —	1 ³ / ₄ —
Sommerrug	4 ⁵ / ₈ —	19,52	1 ¹ / ₁₆ —	1 —
Byg	2 ³ / ₈ —	13,57	⁷ / ₈ —	¹ / ₂ —
Himmalaya=Byg	³ / ₁₆ —	1,31	¹ / ₁₆ —	¹ / ₁₀ —
Hvede	180 —	194,4	21 ¹¹ / ₁₆ —	4 ¹ / ₂ —
Poteter	50 ¹ / ₂ Læs	36,4		1 —
Turnips	19 —	19,56		¹ / ₃ —
Kaalrabi	12 —	12,34		¹ / ₂ —
andre Rodfrugter	3000 Baag	1080		
Hø og Haa	600 —	108		

tillsammen 1736,95.

Arlingen reduceret til Høværdis har for Aarene 1849 til 1858 været 669,88—869,16—1018,66—1259,76—1196,42—1429,16—1610,08—1519,49—1777,17—1736,95.

Endel Agerland, som var tilsaadet med Himmala-

aya=Byg og Græs, blev slaet til Foder, da Kor- net stod meget slet og Græsset kom meget rigeligt. Ligeledes stod Vinterrugen tildels saa slet, at noget blev slaet, ogsaa mislykkedes noget ganske henimod Vaaren, uaftet det til den Tid havde slaet godt.

I det Hele tegnede Kornarterne til at give lidet Udbytte, og ved Tærskningen gavede de endnu mindre, end der forventedes. De synes heromkring at have givet ikke lidet mindre end i et Midelsaar, og paa mange Steder betydeligt mindre.

For rigeligt at gjødsle det Agerland, der tilfaaedes med Græsfrø, og for at gjøre nogle Forsøg med at gjødsle England, lodes endel Agerland, som ogsaa tiltrængte endel Grundforbedringer, ubenyttet til Produktion. Den bedste Eng gav

omtrent 60 Vaager Høvardi paa Maalet a 2500 □ Alen. Den kan ventes at ville give mere, naar den bliver ældre, og da rimeligvis faar tætere Græs vært.

Kvægbesætningen bestod ved 1858 Mars Udgang af 16 Kjør, 2 Oxer, 4 Stkr. Ungkvæg og 3 Kalve samt 2 Bilkaarskjør, ialt 27 Stykker. Den bedste Ko gav nær 11 Potter Mælk daglig, da den gav mest.

3 1854 1855 1856 1857 1858

gav følgende Antal Kjør	0	0	0	0	3	mellem 1200 og 1300 Potter Mælk af hver Ko.
	2	0	2	1	1	— 1100 = 1200
	5	3	2	1	5	— 1000 = 1100
	2	2	4	4	4	— 900 = 1000
	3	4	4	3	3	— 800 = 900
	0	4	5	4	0	— 700 = 800
	1	3	0	1	0	— 600 = 700
	2	3	1	3	2	— 500 = 600

Uagtet jeg finder, at noget for flere Aar forudbestemt Sædskifte eller Berelbrug ikke burde indføres her — (og maasse her aldrig bør indføres et Saadant, men kun en Brugsmaade, som nærmer sig dertil), saa har jeg dog dels af Hensyn til Skoleplanens 1ste Kap. § 4: „Gaardens pløbar Mark dannes, hvor ikke særdeles Omstændigheder maatte fraraade det, efterhaanden til et fuldstændigt Berelbrug. Rotationen bestemmes af „Bestyreren.“ — og dels af andre Hensyn bestemt saadan Rotation: 4 Aar Græs, 5te Aar Korn, 6te Poteter eller andre Rodfrugter, 7de Korn, 8de Rodfrugter (enten andre eller Poteter), 9de Korn med isaet Græsfrø. Disse Angivelser gjælde for Benyttelsen 1859, saaledes at Stykkernes Nummere svare til Aarenes Talangivelser. Et Berelbrugs eller Sædskiftes Nummere ere saaledes ordnede, at det er næsten aldeles ligegyldigt, hvilket Nummer der kaldes første eller sidste o. s. v.; thi dette forandrer ikke noget Nummers Brug og Behandling. Men hvad der ved ovenstaaende Berelbrug rimeligvis bør forandres, er, at hvert Nummer maasse bør ligge som Græsland i 4 Aar, da det mulligen efter 4 Mars Forløb kan vise sig, at det lønner sig bedre som Græsland, end som Agerland. Viser dette sig, hvorom først kan dømmes, naar det sees, hvor rigt den Eng bærer, som i 1858 blev tillagt i god Kraft, saa er her god Anledning til at tage større Areal ind i Berelbruget, og uden Uleilighed at udstrække det til 10aarigt eller mere, istedetfor at det nu er bestemt til 9aarigt. Om Vifter eller Klover eller begge Dele senere bør indtages, saa vil Nummerens Antal og Arrækken uden Vanskelighed ogsaa kunne forøges i dette Diemed.

Uagtet jeg, ligesiden jeg blev Bestyrer, har fundet Gaardens Bygninger meget utjenlige til deres Diemed, har jeg dog ikke villet, uden tvungende Nødvendighed, tiltraade betydelige Beføstninger for at rette denne Feil. Jeg finder nu saa meget mere Grund til ikke at tiltraade saadanne Beføstninger, da det ser ud til, at Skolen om ikke lang Tid vil blive flyttet.

Jeg skal ikke her indlade mig paa at antyde de Fordringer, som med fuld Foie bør stilles til Landbrugsskolens Jordvei og Huse, hvor vigtigt det end maa være, at man i denne Henseende træffer det Rette, da jeg i fornødent Fald heller vil særskilt ytre mig derom.

Nedre-Sandvig den 1ste Februar 1859.

Erhødvigt

W. K. L. Rolffen.

Fodring med hel og knust Havre.

Paa en Gaard i Danmark er i flere Aar fodret med knust Sæd til Arbeidshestene og, saa vidt man har kunnet skjønne, med Fordel. I indværende Aar blev der gjort et direkte Fodringsforsøg, hvis Resultat herved meddeles til behagelig Afbenyttelse.

Tvende Heste, Sædskende, den ene, som jeg vil kalde A., 11 Aar og den anden B., 9 Aar, der bestandig arbeide sammen, bleve ved Forsøgets Begyndelse, den 3die April, veiede, og vog A. 896 Pd., B. 900 Pd.

A. fodredes med hel Havre, og B. med lige Vægt knust Havre i 3 Uger, da de den 24de April atter veiedes:

A. vog 886 Pd., altsaa Tab 10 Pd.;

B. — 894 — — — 6 —

I de næste 3 Uger vendtes Forsøget om saaledes, at A. fik knust, og B. hel Havre, bestandig samme Maal og Vægt. Efter disse 3 Ugers Forløb, den 15de Mai, veiedes igjen:

A. vog 888 Pd., altsaa tillaget i Vægt 2 Pd.;

B. — 876 — — aftaget — 18 —

At Hestene i det Hele tabte i Vægt hidrorer fra det strenge Foraarsarbeide, de maatte udføre.

Det bedste Jordbrug.

(Fortættelse fra No. 32).

Thord blev glædelig overrasket; thi den nykomne Gjest var en gammel Universitetskammerat, som han gjorde meget af, endssjønt han i Mængt og Meget var det modsatte af Thord selv. Han hedte Klingberg, og var en eneste Søn af en rig Brugsseier. Medens Thord var en rolig, stille Yngling med alvorlig Tanke og dyb Følelse, saa var Frits Klingberg livsglad, kvik, djerv og raff, og just i disse Uoverensstemmelser havde de, som saa ofte er Tilfældet med ulige Gemytter, fundet en gjenfaldig Tiltrækningskraft, saameget mere som de begge vare gode og ædelstænkende Mennesker. Nu var Frits, som før Thord havde forladt Universitetet, gaa ind paa et Embedskontoret, men han blev snart kjed af Livet i Hovedstaden, og havde derfor med Glæde modtaget Faderens Tilbud om at blive hans Medhjælper i Bestyrelsen af de store Brug og Landeendomme, som han snart skulde overtage; thi Faderen var sygelig og havde besluttet at trække sig tilbage fra Forretningerne og lade Sønnen overtage det Hele.

Da de første Glædesyttringer over Gjenfynnet vare forbi, og Frits havde taget det Løfte af Thord, at han skulde besøge ham i Julen — thi der vare ikke mere end en Dagsreise mellem deres Eieendomme — begyndte Vennerne at tale om deres fælles Bedrift Jordbruget, og det varede ikke længe, førend Thord kom til at nævne den Plan, han havde lagt for at faa større Afroet og større Udbytte af Jædriften ved at formindste Kreaturerne's Antal og fodre dem bedre. Da han havde udviklet dette, spurgte han Frits, hvad han syntes om dette.

Frits taug en Stund, derpaa sagde han: „ja kjære Thord, jeg er altfor uerfaren selv, til at jeg skulde være Raadgiver; men min Fader er som du veed en gammel praktisk Jordbruger, og jeg tror, at han paa en bedre Maade har løst den Opgave, at faa det størst mulige Udbytte. Efter hvad min Fader har fortalt mig, var det for nogle Aar siden hjemme paa Slagmyr akkurat som her, Kjørene melkede libet om Vinteren; nu melke de meer end det dobbelte. Ser du Thord, da du blot faar $\frac{1}{4}$ Udbytte af 20 Kjør, saa er det vist bedre at faa fuldt Udbytte af 10 eller saa omtrent; men du skal ikke negte, at det er enda bedre at faa fuldt Udbytte af alle 20.“

„Javist, men hvorledes skal det gaa til?“ spurgte Thord.

„Bed Potetaul og Brændevinsbrænding,“ svarede Frits. „Antag at du tilfaar 100 Maal Jord med Poteter om Aaret, at Udsæden er trukket fra. Dette vil udgjøre 1000 Lønder Poteter, som idetmindste give 18000 Potter Brændevin. Hvor lavt du sætter Værdien af dette, kan det ikke udgjøre mindre end 1000 Spd. eller 10 Spd. af Maalet, og saa har du enda Dranken paa Kjøbet; med dette Tilskud kan du rigelig underholde dit Fæ i større Antal end nu og allermindst faa dobbelt saa stort Melkrudbytte og Afroet som nu.“

Thord saa paa sin Ven og sagde smilende: „Du er bleven en stor Jordbruger du! hvor har taget al den Visdom fra?“

„Na min Ven“ — sagde Frits — „Visdommen er ikke min, jeg pløier bare med min Faders Kaly, men han maa du tro forstaa Tingene tilbunds.“

„Ja, ja, det kan saa være,“ sagde Thord, „og den Drift synes at være fordelagtig nok.“ Ved du hvad, der falder mig noget ind. Du bød mig til dig i Julen; da vil jeg ikke lade min gamle Moder være alene, men jeg reiser istedetfor det hen til dig i November, for tillige at se dit Brænderi og din Busskap, og da vil jeg med egne Dine overbevise mig om Fordelen af den Driftsmaade, som du anbefaler.“

Dette samtykkede Vennen med Glæde i og efter et Par Dages Ophold paa Balund vendte Frits Klingberg tilbage til Store Slagmyr.

I andet Kapitel udfører Thord sin Plan og finder at Melkeafkastningen stiger ved Brændevinsbrændingen og den dermed forbundne udvidede Potetesaavl. Salget af Brændvindet giver ham endog et saadant Pengetilskud Aar om andet, at han opbygger en ny og hyggelig Bolig. Selv var han saaledes overbevist om sit Foretagendes Rigtighed (fordi det lønede sig) men hans nærmeste Omgang delte ikke ganske hans Mening, fordi de ogsaa saa hen til Følgerne for dem, der kjøbte Thords Brændevin. Strafs efter i tredje Kapitel, svarede Budeigen paa Gaarden paa Husbondens Spørgsmaal, om hvorledes det gik med Kjøerne.

„Na, det gaar godt nok med Kjøerne, Husbond,“ svarede hun, idet hun blev ved at melke, men de melke ikke saaledes som de gjorde for i Verden da de gik paa godt Høstbette. Men det maa jeg sige, at alle Kjøerne ere som de vare forgjorte, og det tror jeg mest de ere; det er ikke en eneste Melkeko af dem. De gamle, de melke dygtig om Vinteren, saalænge de faa Drank, men om Sommeren melke de meget mindre end før. Og med Kalvene er det enda værre; Husbond ved, at for da levede hver eneste Kaly, og jeg tænkte at jeg kunde med at stille Kalve; men hvordan jeg nu bærer mig, saa er det rart om jeg kan faa en af dem til at leve, og de som leve blive enda fleine Kjør. Ja det gjør de. Men det er sandt!“ — blev hun ved — „kan det være muligt det jeg har hørt, at Kjøbmanden i Byen, som kjøber Smør af Husbonden, har vraget det sidste Smør og sagt, det ikke duede? Mads har sagt det, men jeg syntes ikke jeg kunde tro det.“

„Dermed har det sig saaledes“ — svarede Thord — „at Vintersmøret eller det som kjernes, medens Kjørene faa Drank, virkelig er mindre godt, end det Vintersmør jeg fik før, da de blot bleve fodrede med Hø, Halm og Korn; men den Tid fik jeg kun lidet Vintersmør og nu faar jeg meget. Sommersmøret har Ingen kunnet laste og heller ikke har Nogen gjort det. Vintersmøret er ogsaa godt, naar det bliver spist strax; men det holder sig ikke, det er Feilen; det er dog ikke din Skyld min gode Stine, men det

kommer af Drankefodringen, derom er der ingen Tvivl."

"Nu Gud ske Lov, at det ikke er min Skyld" — udbrød den stikkelige Budeie — „ja, sandelig raar jeg ikke for heller, at Kælvne ikke ville leve, og Kvierne blive daarlige Kjør."

"Nei det skal du faa mig til at tro," sagde Thord. Det kommer vistnok af noget andet, naar vi blot kunne komme efter det. Og nu god Nat med dig."

Samtidigt erholdt han Underretning om, at Slagsmaal og Drab i Fuldskab var foregaaet hos en Gjesfigiver i Nabolaget, som kjøbte af hans Brændevin. Alt dette bevægede ham til at tage under Overtværelse baade de moraliske Folger af hans Bedrift, samt hvorvidt denne Industrigræn virkelig lønede sig eller om det kun tilsyneladende var saa, medens den i Virkeligheden tærede paa hans Jordbrug.

Da han havde ordnet Dagens Arbejde den næste Morgen, var det første han tog sig til, at gjennemgaa Regnskaberne for det foregaaende Aar. Han fandt, hvad han vidste isærveien, at Eien- dommens rene Verdi eller Kapital var bleven betydelig øget siden Brændevinsbrændingen begyndte, dog var den større i de første Aar, senere havde den minket, fordi der var mindre Udbytte og færre Fødd, saavel af Korn som af Poteter. Da disse sidste Aar imidlertid ikke paa nogen Maade havde været slettere, men snarere bedre end de foregaaende, og da han vidste, at hans Granner paa den samme Tid havde gjort god Høst og faaet rigere Fødd, saa begyndte han at fatte Mistanke om, at Feilen kunde ligge i selve Brugsmaaden eller Sædssiftet. Ved at sammenligne Gjødselmængden for og nu, fandt han vistnok, at den var betydelig øget, men det var ikke saa meget, som han havde ventet, og han kunde ikke negte, at det saa ud til, at den ikke var tilstrækkelig til at erstatte den Kraft, som Poteterne trak ud af Jorden, og det uagtet han havde søgt at øge den ved at indrette Komposter; dette var en af de kjedelige og ubehagelige Dydagelser.

Den anden var den at Kælvne efter de Kjør, der vare fodrede med Drank, ikke i Almindelighed vare friske og livlige nok, hvorfor flere af dem end rimeligt kunde være satte til, samt at de Kvier, som han havde sat paa siden Drankefodringen begyndte, ikke vare saa gode Mælkedjør som deres Modre havde været. Kort sagt han fandt,

at hans Ager astog i Kraft, og
at hans Kreaturer astog i Godhed.

Sidst havde dog Pengeindtagten været betydelig og tilfredsstillende, men han kunde ikke skjule for sig selv, at hvis hans Jordbrug fik gaa frem den samme Vej som det var paa, saa vilde det snart komme dertil, at Indtægten ogsaa blev betydelig formindsket. Det var saaledes af Vigtighed at gribe en eller anden kraftig Aatgjærd.

Thord besluttede nu at rejse om, for at se, hvorledes Jordbrugere paa andre Steder bar sig ad. Paa en saadan Udflugt sammen med sit Sogns Præst bragte et Uheld med Bognen ham

hen til en Smeds Bolig, med hvem de indlob sig i Samtale.

"Der bliver det sikkert en rig og vaffer Grøde, om Gud giver en god Sommer", sagde Præsten Start.

"Det haaber jeg", svarede Smeden, „men saa har jeg ogsaa strævet dygtig med det; sidste Gang dette Jorde bar Rug, var det lyndt nok, endda Veiret var godt og Jorden velbrugt, men jeg havde jo været dum, jeg som de Andre" og dyrket Poteter og solgt til Patronen paa Slagmyr. Det gik godt nok i Begyndelsen og jeg begreb ikke, at jeg tynte Jorden min ud, men det var saaledes alligevel, og for hvert Aar fik jeg uslere Høst; da gav jeg Poteterne en god Dag og saaebe Klover og Timothei i Stedet, og øgede mit Kvæghold. Det gav ikke saa stor Indtægt strax, men det tør blive bedre med Tiden. Med Grannerne her omkring staar det ilde til; de kunne ikke faa i Hovedet, at den store Potetavl mætter Algeren og ødelægger Jorden, og derfor skylde de snart paa Et og snart paa et Andet; men jeg ser godt, hvorledes det hænger sammen. Patronen paa Slagmyr han bliver rig, men hans Granner blive fattige, hvis de holde paa som de have begyndt, og det gjør de nok, thi Skillingen løffer, især naar der kommer en god Slump paa en gang; men de daglige Smaatab, som giøre en endnu større Slump, naar de lægges sammen, dem mærke de ikke."

Thord blev takkesfuld. „Er I rigtig sikker paa, at det forholder sig saaledes," spurgte han tilsidst.

"Ja, aldeles," svarede Smeden. „Jeg blev her solgt baade Ost og Smør, og Dyr og Ungfæ fra Sognet, og det var ikke Lidet af det, men nu sælges der saagodtsom Jørgenting. Jeg faar kjøre 4 Læs Poteter inden jeg faar saa mange Penge i Kommen som jeg faar for et Læs Rug. Ogsaa føder man nu paa langt nær ikke saa mange Kreaturer paa Gaarden, som man gjorde for — og det som værre er, man føder dem kleinere."

Da de havde gaaet omkring paa Jorderne en Stund kom de tilbage til Smeden, hvor Bognaxelen imidlertid var gjort istand. Der stod en hel Rab med Læs paa Landeveien, og Hestene vare spendte fra enkelte af disse forat saa hvæsset Skoene, thi hist og her var det glat i Bakkerne endda. Thord saa strax, at det var Potetlæs, og da han spurgte, fik han høre, at de alle skulde til Slagmyrs Branderi. Da han fik vide at alle disse Bønder dyrkede en Mængde Poteter tilsalg, begyndte han at spørge dem, hvor stort deres Kreaturhold var, men det var meget lidet i Forhold til Potetavlen. Saa spurte han, om de havde faaet god Avling det sidste Aar og det forrige Aar; — begge disse havde været almindelige gode Aar, — og derpaa fik han dette Svar, at Høsten blot havde været middelmaadig og knapt det. Veiret fik Skylden for det. „Men Veiret var jo godt begge de sidste Aar, og det var en rig Avling baade vidt og bredt," svarede Thord. „Men da jert Kreaturhold er saa lidet og Udsvæ-

den er saa stor, saa kan ikke Gjødselen række til, og den kleine Apling kan ikke komme af Andet end den store Potetidyrkning, som tyner Jorden ud og tager Kraften af den, uden at den faar Erstaining ved tilstrækkelig Gjødsling.

Men dette vilde de slet ikke gaa ind paa. „Vi bruge aldrig Kogjødsel til Poteterne; den give vi Rugen nu, som vi for have gjort, og enda er det Rugen som har slaat mest feil.“

Thord prøvede at greie ud for dem, at det var altformeget efter en eneste Gjødsling at dyrke Rug, Poteter og Baarsæd, og at Gjødselen saaledes ikke i det Hele var istand til at give Jorden igjen, hvad den havde tabt ved Aplingerne, og derfor maatte Rugageren ogsaa for hvert Aar blive svagere og svagere. Det skulde til, at nogle af dem skjonte dette, især da Svend Bjørnsen forstode, at saaledes var det netop gaaet ham, og de begyndte at blive estertænsfomme, da han sagde, at han, siden han havde opgivet at dyrke Poteter tilfald og givet sig til at dyrke Klover og Græs til Foder, fik vakker Rug, meget Halm, samt en Mængde Foder og Overskud af Gjødsel, saaledes at hans Indtægt i det Hele toget var større, naar han som rimeligt var, regnede med det Arbejde og den Kjørsel, som blev spart; det var ogsaa noget, som ikke maatte glemmes, at han nu havde mere Melk og større Afrot. Han bad dem gaa ind og bese sig i hans Fjøs og Melkekammer, og det gjorde de ogsaa, endssjønt de ikke gjorde det ganske villigt. Kjørene stode der ganske skinnende og i god Huld, og det var Kloverblandet Ho i Hæftene, og paa en Basse udenfor Ladet stod der en stor Halmstak, som enda ikke var rørt. I Melkekammeret fik de se Smoret, som var kjærnet for Dagen samt en stor Ost.

Han bad dem regne efter, hvad en saadan Ost om Dagen og to saadanne Kjerninger om Ugen Aaret rundt vilde udgjøre i Penge samt spurgte, hvad de syntes, det vakre Ungfæ, som hvert Aar blev opavlet, kunde være værd. „Siden“, sagde han, „kan I se paa Rugestevn min, og sig saa selv om I ikke tro, at jeg har større Binding og Nytte end I have af Jers Potetstrib for Brænderiet.“

Bønderne vare blevne mere og mere tankefulde; de toge endelig Afsted, og idet de gik, sagde de, at de vilde tænke paa det; det saa ikke saa ilde ud.

Da de vare borte, sagde Svend: „Det som vi nu have sagt virker ikke strax og ikke paa alle; — Troet behøver ogsaa Tid til at gro og spire op, men Skallene blive tankefulde og Sæden tør være Frugt i sin Tid.“

Thord kom paa denne første Udflugt under Veir med, at en god og velordnet Fædrift i Forbindelse med Agerbrug, hvor den første ikke kan drives alene, var Jordbrugets sandeste Støtte, og da hans Ven forundret spurgte ham, om vi da ikke skulde have Alger og ikke dyrke Korn, svarede Thord.

„Saavidt jeg kan forstaa, ere Forholdene her i Landet saadanne, at vi endnu ikke kunne gjøre Andet; men i England findes der saakaldte Græs-

gaard (Grazing-Farms), hvor man ikke dyrker Andet end Græs og Foderværster, og disse give den største Binding af alle; men vi ere endnu kun Begyndere baade i den Kunst at dyrke Foder og i at opale og skytte vore Kreaturer. Men jeg har dog hørt, at der findes Folk, som forstaa det, og disse vil jeg lede op, for at jeg med egne Dine kan overtøye mig om, at deres Fremgangsmaade er saa fordelagtig, som man siger.“

Fra sin tredje Reise lader Forfatteren Thord hjembringe de Hovederfaringer, som i det følgende hidsettes uddragssvis. Kun vilde vi erindre Læseren om, at Forfatteren overalt tværer mod at dyrke Poteter i saadan Mængde, at de udsuge Jorden. Sætter vi Korn i stedet for Poteter, bliver Forholdet naturligvis det samme om ikke værre; thi seet fra det materielle Standpunkt ligger jo det gale ved Brændevinsbrændingen ikke i selve denne udenfor Jordbruget staaende Bedrift, men deri, at der frasælges Jordbruget Produkter, som saaledes ikke mere vender tilbage til Jorden. Den der dyrker og sælger Korn i Mængde gjælder altsaa akkurat det samme for som for Brændevinsbrænderen og vi kan med Omfistning af Navne ligesaa sandt lade Forfatteren sige: At Kornavl hemmer Foderavlingen, have vi alt set. Korndyrkeren ligne en Eiendomsbesidder, som skaffer sig en stor aarlig Indkomst ved at sælge en Gaard om Aaret, — hans Kapital minsker; medens den, der har lagt Bind paa Foderavl, ligner En, som kjøber en Gaard hvert Aar, — hans Kapital vokser. Om han ikke kjøber mere Eiendom hvert Aar, øger han Værdien paa den, han har, og det bliver jo akkurat det Samme.

Det er af Bigtighed at indse dette Forhold, og jeg skal søge at gjøre det mere klart.

Med de fleste Jordbrugere staar det saa til, som jeg netop sagde; de veite og bruge sin Jord med Forstand, de vælge i Almindelighed passende Værster og ofte ogsaa i rigtig Maal og Mængde, men de gjødsler svagt og skjønner ikke rigtig det store Tab, de lide derved; Arbejde, Drugsfostning og Udsæd koster jo lige meget, enten de faa en god eller daarlige Host. Regne vi en Tonde Korn som Middelvinding paa et Maal Jord, naar Udsæden er truffet fra, saa kan efter almindelig Beregning Halvdelen eller $\frac{1}{2}$ Tonde ansees som ren Beholdning. Hoster man endnu $\frac{1}{2}$ Tonde eller i det Hele $1\frac{1}{2}$ Tonde, saa har man 1 Tonde i Behold. Naar Hosten øges med 50 Procent, øges altsaa Beholdningen med 100; naar Hosten øges med 100 Procent eller fra 1 til 2 Tønder, øges Beholdningen med 200 Procent. Men ikke nok med det. Som bekjendt udtoimes ikke Kraften af en Gjødsling med den første Host, men virker ogsaa betydelig paa den anden, og paa Jord, som indeholder Leer nok, ogsaa paa de følgende. Herved vokser lidt efter lidt Jordens Kraft og med den Afroden og Gjødselen, saa at baade Kapital og Rente vokser.

(Fortsættes.)

Indlandet.

Christiania. I Mandags den 8de fandt den i Anledning af Kong Dskars Jordkøbselse anordnede Sørgegudstjeneste Sted i Byens Kirker, der samtlige vare oversyldte. Til vor Frelsers Kirke, hvor residerende Kapellan Wexels prædikede, begav Statsraadets Medlemmer og alle civile Autoriteter sig, ledsaget af en uendelig Mælle Vørgere, i Procession fra Palæet. Fra Processionens Afgang og efter Prædikenen gaves Salut fra Alexshus Fæstning. Under Gudstjenesten vare alle Kramboder og Udsalgssteder lukkede.

I Branden paa Grønland ere følgende Personer anmeldte for Politiet som Savnede og sandsynligvis forulykkede: Gasarbejder Tomrik Zarbell, Johan Henriksen, Ole Olsen, Parkersvendene Grifsen og Carl Johan Jversen, Vødkerdræng Ole Brinch, Handelsbetjent Lars Nilssen hos Kjøbmand Olsen, Slomagerstvend Peter Theodor Samuelsen, Arbeidsmand Anders Pstensen paa Svaneapotheket, Carl Johannessen hos Statsrevisor Johnsen, Handelsbetjent Schjerbeck hos Kjøbmand Ollendorff samt dennes Tjenestdræng, en Dyvarter fra Victoria Hotel — ialt 13 foruden Handelsbetjent Bekkevoold, som er den eneste af de fundne og paa Høspitalet indbragte Lig, der er gjenfærdt, hvortil et paa samme fundet Uhr med Uhrkæde hidreg. De 3de betydelige Forbrændte, der bleve bragte paa Rigshospitalet, døde Fredag Eftermiddag. Deres Navne ere: Smedersvend Christian Ewenbom, Smedesvend Julius Larsen og Arbeidsmand John Andersen. Endvidere blev der i Lordags opgravet 6 Lig paa Brandtomterne, saaat der er ialt er kommet 11 Lig tilstede foruden de Tvende, som ere døde paa Høspitalet. Antallet af de for Politiet anmeldte Savnede blev desuden i Dagens Løb forøget med Tvende.

I Enddags Kl. 12 begravedes alle de i Branden forulykkede paa Byens Kirkegaard. Ligvognene, 16 i Tallet, påsereede en efter en fra Rigshospitalet over Hammersborg forbi Trefoldighedskirken, hvor Sørgemusikken begyndte og holdt ved, indtil Folget var ankommet til Kirkegaardsporten. Tusinder af Mennesker vare forsamlede forat høre Sjælesørgernes Tale ved de Afdødes Levninger, og dyb Andagt herskede gjennem den hele Forsamling indtil ved Aftenskomsten til de Dødes Hvilested. Men da trangte den se- og hørelystne Mæsse sig saa voldsomt frem, at Politiet, der var tilstede i Mængde, fik mere end nok med at holde Veien aaben for det egentlige Ligfølge. 5 Præster vare tilstede ved den høitidelige Begravelse. Taler for Jordpaakøbselsen holdtes af Pastor Wexels, og efter samme af Sognepræst Brun.

— Af den slden Mai Maaned i Bratsbergs Amt herskende Blodgangsepidemi ere i nævnte Amt indtil den 5te ds. angrebne 1306 og døde 177.

Denne Syge har ogsaa vist sig i Jærksbergs og Laurviks Amt, Christians Amt samt i Hedemarskens Amt, sjønt i ubetydelig Grad; dog har der i Elverums Præstegjeld ytre sig Blodgang paa flere Steder.

Fra Christiansand skal der ifølge Mgbl. have været Beretninger, der give grundet Formodning om, at

Jldebranden der i forrige Uge skal være påsat, uden at der imidlertid er fremkommet tilfredsstillende Oplysninger derom ved det afholdte Brandforhør.

— Man har anslaaet, at henved 1000 Mennesker bleve husvilde ved denne store Brand. En Mængde af disse have tabt Meget af det Lidet, de eiede; thi Jlden greb saa rasht om sig, at de redede Sager, der ikke vare komne langt nok bort, atter bleve udsatte for Jlden.

Udlandet.

Sverige. Fredagen den 21de Juli blev Kong Dskars Lig flyttet til Paradesengen i den saakaldte Riddersal, der var bleven indredet til kongeligt Ligværelse. Det kgl. Lig laa paa en Katafalk i Hs. Maj.s forrige saakaldte store Sengkammer, omgivet af Hs. Maj.s store og lille Vagt; paa hver Side af Katafalken stod et Vord, paa hvilket laa tilhøire de kgl. svenske Riddersordener og den kgl. norske St. Olafs Orden, samt tilvenstre de udenlandske Riddersordener, som Hs. Maj. i Livstiden havde baaeret.

Efterat Hs. Maj. Kong Karl, ledsaget af D.D. ff. Hs. Arveprindserne, var ankommen til det store Sengkammer samt havde givet Befaling til, at Cereemonien skulde begynde, opløstes det kgl. Lig fra Katafalken af D.D. Excellencer Rigets Herrer og Herrer Serafimeriddere, som bare det til Døren af Audientsværelset, hvor det modtoges af de i Staden værende Generaler og Admiraler; dernæst gik det i ordensmæssig Procession til Riddersalen.

Ved Døren til Ligværelset modtoges det kgl. Lig af de Excell. Rigets Herrer og Herrer Serafimeriddere, som løstede det op paa den dertil bestemte Katafalk, hvorefter Hs. M. Kongen og D.D. ff. Høiheder vendte tilbage til sine Værelser.

Ligværelset var overordentlig pragtfuldt dekoreret og oplyst med omtrent 370 Lys. Ligkisten er dobbelt, saa at den indre er af Zink, den ydre af Eg. Den Indre er beklædt med Madratser, overtrukne med hvid Silkeferge og prydede med Guldlister, og den indre rigt beklædt med Purpurstuel med Kroner broderede i Guld, samt med Galoner, Bouillonstryndser og Duffe i Guld. Hs. Maj. Kong Dskars Lig er hvøst i Generalsuniform.

I den Tid, da Kong Dskars Lig laa i Paradeseng, har der været en stor Tilstrømning af Mennesker. Man beregner, at i de 3 Forevisningsdage omtrent 32,000 Mennesker have bestuet Kongens Lig. Spektulanter havde ladet opføre rummelige Gallerier til at udleie paa Begravelsesdagen, og Billeterne her til havde været temmelig efterspurgt og godt betalte.

Kongen af Danmark tilbragte Eftermiddagen og Aftenen den 28de paa Ulrikedal hos Kong Karl og vendte tilbage derfra til Haga Kl. 9 1/2 om Aftenen, efterat have taget Afsked med Dronningen og Prindsesse Sophie. Den 29de om Morgenen afsagde Kong Karl sin Gæst et Besøg, og begge Kongerne afreiste derpaa Kl. 11 over Solna og Belsta Bro til Drottningholm. Kong Frederik tog der Afsked med vor Konge samt med Prindserne Dskar og August, som ligeledes havde indfundet sig, og gik lidt efter om-

bord paa sin Dampjagt Falken, som tog Wien gjen- nem Søderlige Kanal til Søfargaarden. Den 31te om Aftenen ankrede Falken i Kalmar's Havn, uden at lægge til Land; den forblev der i 3 Timer; samme Aften skulde den anløbe Carlscrona. Det var altsaa ikke Tilfældet, som før berettet efter en Goteborgs Avis, at den danske Konge reiste Kanalveien.

Tydskland. Fra Bern skrives den 8de August, at intet Møde endda var bleven holdt i Konferentsen i Zürich. Derimod heder det, at den franske Besuldmægtigede, Borquency, havde en lang Konferenc med den sardiniske Besuldmægtigede, Desambrois.

Frankrig. I Wienerkabinetets Anskuelse med Hensyn til en europæisk Kongres skal, ifølge en Korrespondence fra Wien, en Forandring gaaet for sig. Den vorende Overbevisning om, at Frankrig vil gjøre sin Indflydelse i Italien gjældende paa Østerrigs Befolking, siger Korrespondenten, har gjort Wienerkabinetet tilbøjeligt til en Kongres. Rigtig nok er det at forudsæ, at England med Resultat vil kæmpe for Piemont's Forstørrelse og med det samme lade den for Østerrig ikke mindre uvelkomne sardiniske Indflydelse træde i den franske's Sted. Alligevel ser Wienerkabinetet det „mindre Onde“ i Kongres'en og er allerede traadt i Underhandling med Kabinetterne i Berlin og St. Petersburg.

Med denne Anskuelsesforandring hos Wienerkabinetet kan man forklare sig, at Monitoren, som man venter i Paris, i de værste Dage skal bringe et Fredsmanifest, der i bestemte Udtryk skal love en snar Sammenkomst af en europæisk Kongres og Tilstedelsen af liberale Reformers i Italien. Ifølge en Korrespondence fra Paris, var det allerede den 3die August lykkedes den igjen til Paris afreiste Hr. v. Banneville at komme til Enighed om forføjelige Punkter mellem Kabinetet i Wien og Paris, saaat Fredstraktatens Redaktion ikke mere frembyder nogen Vanskeligheder og vil være fuldendt i fire eller fem Uoder. En Kongres skal afgjort ikke finde Sted; men vel skulle de i Paris akkrediterede Gesandter fra Stormagterne forsamle sig til Konferenser med de italienske Besuldmægtigede for praktisk at udfærdige Fredstraktaten.

— I Paris troede man at turde imodese Konferencens Afslutning med den Forventning, at der vilde her ske Enighed mellem de paa samme repræsenterede Magter, efterat Kabinetterne i Paris og Turin vare blevne fuldkommen enige om alle Spørgsmaal, som kom i Betragtning. Som en Følge af denne Enighed mellem de to Kabinetter betragter man den fra Turin meldte Efterretning, at den sardiniske Regjering har besluttet at afsætte den i Hertugdømmet Parma indsatte provisoriske Regjering.

Daa en Wienerkorrespondent til „B. G.“ tror at kunne forudsige Dynaaelsen af en Overenskomst paa Konferencen, trods den endnu herskende Uenighed mellem Kabinetterne i Wien og Paris.

Paa den anden Side antager dog Modstanden i Hertugdømmerne Toscana og Modena mod Hertugernes Gjenindsættelse en mere og mere truende Skikkelse. Det for nogle Dage siden opdulkede Ryzte, at Garibaldi med sine Frivillige vil stille sig i Epidisen for Bevægelsen i Hertugdømmerne, holder sig. Et andet Ryzte vil vide om en Beslutning af den

toscanske Befolking, at udbede sig Prinds Napoleons til Storhertug, ifald Foreningen med Sardinien skulde blive den nægtet, — et Ryzte, som, hvis det skulde bekræfte sig, vilde levere et nyt Bilag for Rigtigheden af den Formodning, at den hele toscanske Bevægelse er fremkaldt ved en fransk Intrigue.

Italien. Fra Turin skrives den 28de Juli: Medens Krigen i det egentlige Overitalien er forstummet, og Krigerne drage hjemad, tiltager Agitationen i Italien kjæmpemæssigt. Opflammet af de talrige piemontesiske Civil- og Militærkommisærer og de endnu talrigere Underagenter, har Bevægelsen naaet en Høidegrad, som endnu forhoies ved Tilstandens Uvisshed. Hidtil har det lykkedes saa nogenlunde at opretholde den gode Orden; men nu, efterat de piemontesiske Besuldmægtige ere hjemkaldte, kunde de indenlandske provisoriske Regjeringer lettelig se sig ude af Stand til uden tilsvarende Militærmagt at sætte en tilstrækkelig Dæmning mod Folkeoprøret. Endnu bevæge Befolkningerne sig i hine overvættede Demonstrationer og exalterede Forbrydelsesfester, som ere eiendommelige for de sydlige Folkeslag. Den Umstændighed, at Ferbanen fra Parma over Modena til Bologna aabnedes den 24de, forøger Antallet af disse Folkeforsamlinger, paa hvilke alle uden den ringeste Udtagelse Foreningen med Piemont bliver udtalt og underkrevet. Leveraabene for Kong Victor Emanuel ere uendelige; med hans Navn eller idetmindste med Forbøgskaverne til dette Navn drives formelig Kultus; saamange tresarvede Faner man endog maa skue, saa mangler dog ingen det saubønlige hvide Kors paa det røde Felt. Om Folkets Duffe bliver hørt og hvorledes dette hidtil gemyttelige Anarki vil ende, derom vide vi her ikke mere end i Udlandet.

Garibaldi har den 23de Juli udstedt følgende Proklamation: „Beboere af Mellem-Italien! For saa Maaneder siden sagde vi til Lombarderne: Ederes Brødre af alle italienske Lande have aflagt den Ed, at seire eller dø med Eder. Østerrigerne vide, at vi have holdt vort Ord. Imorgen sige vi til Eder, hvad vi dengang sagde til Lombarderne, og vort Lands ædle Sag vil finde os forenede paa Slagmarken i den samme Land, som besjælede os i den sidstforløbne Tid, i Agtelsen for den bydende Holdning af Mænd, som have gjort deres Pligt og stedse vil gjøre det. Komme tilbage til Ederes Hjem, forglemmer ikke midt i Ederes Familiers Hjærtegn den Talemæssighed, som vi skyldte Napoleon den Tredie og den heltemodige franske Arme, af hvilken saa mangen tappere Son saaret og lemlestet for Italiens Sag endnu ligger fængslet til Smertesleiet. Men fremfor Alt forglemmer ikke, — Diplomatiets maa beslutte hvad det vil over vor Skjæbne — at vi aldrig maa undlade det hellige Raab: Italien og Victor Emanuel!“

— „Gazette piemontese“ offentliggjør et Dekret betreffende Oprøringen af en Mindestotte i Solferino paa Statens Befolking „til Minde om de forbundne Armeers Seier og som et varigt Vidnesbyd om Itallenernes Erkjendtlighed mod den franske Arme under Overbefaling af Napoleon den Tredie, der under det minderværdige Slag den 24de Juni heltemodig satte sit Liv i Fare for den italienske Uafhængigheds Sag.“

— Det heder, at den provisoriske Regjering i Toscana agter at afsende en overordentlig Gesandt til Berlin.

Brasilien. Af et Brev fra en dansk Mand i Braslien hidfattes følgende: „Jeg behøver vist ikke at sige Dem, hvilket Savn det er, aldrig at høre et kristeligt Guds Ord her. Alt er romersk-katolsk, og det Hele har mere et theatraisk, end et kirkeligt Udseende. Mangel paa Kirker er her rigtignok ikke; thi her er 12 Kirker i Maranhos med dens 30,000 Indbyggere, og de ere alle pragtfulde, indvendig betrukkne med rødt Tjætel etc. Heller ikke mangler det paa Billeder af den hellige Jomfru, hvoraf der findes 5 a 6 i hver Kirke. Paa Festsdagene, som næsten er hver Dag, aabnes Kirkerne Døre. Prædiken bliver der sjelden eller aldrig; men naar det sker, da er det steds paa Latin, og det er ikke En af 100, som forstaa det, især de uhykkelige Sorte, der forstaa Latin som Gaasen forstod Græs. Men Hovedsagen er heller ikke at forstaa Guds Ord, det er at gaa ind i Kirken, op til Alteret og falde ned og kysse Jomfru Marias Fødder; og for denne Tilladelse giver en Sort 2 vintin (4 s), de Hvide og Velhavende mere. Paa de hvide Festsdage er her et Optog i Gaderne, som man kalder Poricao. De bære da et stort, udstoppet Frentimmer paa et Bræt, forestillende Jomfru Maria, og et andet Billede, forestillende Herren, en stor udstoppet Mand paa et Kors, op den ene Gade og den anden, med Musik og Begfaller foran. Et virkelig komisk Syn var jeg Vidne til Paaskefordag. Da havde man nemlig i hver Gade om Morgenen ophængt 2 a 3 udstoppede Mand, forestillende Judas, hver med en Strikke om Halsen og fyldt indvendig med Krudt. Alle Gadegutterne saavel som de vorne Negre vare bevæbnede med Stokke, hvormed de pryglede disse uhykkelige Judasfer fra Kl. 8 om Morgenen til Slaget 11, paa hvilken Tid der blev stukket Jld i dem, og de sprang da alle i Luften med et uhyre Knald. Den bedste Judas var dog En, i hvis Mave man havde puttet en levende Kat. Pryglene gjorde naturligvis ondt paa stakkels Mids, og den misfædede ynkeligt; se, det var Judas, der grad for den velsfartente Refvelse, han fik. Nu har jeg da fortalt dem, hvorledes de Christne dyrke Gud hertilands, og de indser, at en alvorlig og sat Møenbo ikke kan være med ved den Slags Høitider.

En nylig gift Gartner, svenskt af Fødsel, søger Emploj fra Høsten af. Han er ledig fra 16de Oktober d. N. Paalidelige Attester kunne vises. Hans Adresse er Proprietær Christoffer Ryttersager, Borgen paa Ringertøt.

Norsk Fiske-Guano.

Et større Parti af norsk Fiske-Guano, der er hidkommen fra Vosoten, Hayes til Udsalg. Prisen en 2½ Spd. pr. Centner i Sække paa 2½ Centner. Emballagerne 20 s extra. Man henvende sig til F. S. Frølich's Kontor, Rogens Gade No. 14.

Agte peruansk Guano i Sække paa omkring 160 s til 3 Spd. 16 s pr. 100 s.

Norsk Fiskeguano i Matter paa 250 s til den af Direktionen ansatte Pris 2½ Spd. pr. 100 s.

Svovelsyrede Ben

Pulveriserede do.

Finknuste do.

Grovknuste do.

Chilifalpetur til 5 Spd. pr. 100 s.

Svovelsyre i Glas paa ca. 200 s

selges af Joh. P. Olsen, Skibpergaden No. 4 i Christiania.

Christiania Benmolles Fabrikata:

Svovelsyrede Ben (sur fosforsur Kalk) a 4 St. pr. Pd. Fri Emballage i Fouslager paa ca. 280 Pd.

Dampede, pulveriserede og udampede Ben a 3 St. pr. Pd.

Finknuste, dampede og udampede Ben a 2 St. pr. Pd.

Varen udsælges ved min Fabrik No. 2 Holmens Gade, og bedes udenbys Ordre adresserede til

Hans Malling,
Drammensveien No. 22.

Christiania Kornpriser.

Indenlandske

Hvede, 3½ a 5½ Spd. Intet solgt.

Rug, 16 s a 17 s.

Bog, 11 s a 14 s.

Have 8 s a 9 s 12 s.

Udenlandske

Rug østersøisk 17 s a 18 s.

Rug dansk 16 s.

Bog 2radigt 16 s.

Erter 4½ a 4¾ Spd.

Hvede 5½ a 5¾ Spd.

Christiania Fiskepriser.

Slb, Rjømnd. 4½ Spd. pr. Td. Nye Varer:

Slb, stor Mid. 3½ Spd. pr. Td. } 6 Spd.

Slb, smaa do. 16 s. } 5 —

Slb, stor Christ. 3 Spd. pr. Td. } 4 —

Slb, smaa do. 13 s pr. Td. } 3 —

Storfet 4 s 12 s a 1 Spd. pr. Bog.

Middelfet 3 s 12 s pr. Bog.

Smaaet 2 s 12 s a 3 s pr. Bog.

Røbstær 6 s 12 s.

Følgebld til Skilling-Magazinet.

Christiania.

Trykt og forlagt af B. C. Fabricius.